

Рекомендації щодо поглиблення гармонізації українських правил конкуренції із європейськими

Триваюче наближення конкурентного права України до *acquis* ЄС привносить суттєві зміни в практику Антимонопольного комітету України та суб'єктів господарювання. Європейська комісія позитивно оцінює динаміку оновлення українського законодавства, акцентуючи увагу на правилах надання державної допомоги. Ефективна конкурентна політика є запорукою економічної відбудови України та функціонування економіки під час війни, що обумовлює значну увагу держави, бізнесу та науковців до підходів щодо удосконалення інструментів конкурентного права в умовах посиленої гармонізації із *acquis* ЄС.

Проведення навчальних модулів проєкту Еразмус+ напряму імені Жана Моне «Адвокатування європейських правил конкуренції» (101047657 – AERC – ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH) засвідчило високий ступінь інтересу громадськості до змісту та особливостей європейських правил конкуренції. У доктрині економічної теорії, конкурентного права та права ЄС спостерігається збільшення кількості наукових публікацій із конкурентної проблематики.

Командою вищевказаного проєкту 12 листопада 2024 р. було проведено круглий стіл «Адвокатування європейських правил конкуренції» у Державному торговельно-економічному університеті за участю представників Антимонопольного комітету України, науковців, практикуючих юристів, представників бізнесу, громадських організацій та аналітичних центрів. Даний

захід був складовою проекту Еразмус+ на пряму імені Жана Моне «Адвокатування європейських правил конкуренції» (101047657 – AERC – ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH).

Метою круглого столу було обговорення проведених та запланованих змін українського конкурентного законодавства, поточних суспільно-економічних викликів, ефективності роботи конкурентного відомства та ін.

За результатами обговорень учасники прийшли до наступних висновків та рекомендацій:

1. В умовах триваючої війни збереження та відновлення економіки має бути підтримане ефективною конкурентною політикою та результативною роботою конкурентного відомства.

2. Триваючий процес наближення конкурентного права України до *acquis* ЄС обумовлює потребу науково-практичного осмислення нових концепцій та підходів. Особливу увагу доречно приділити точному перекладу англomовних термінів конкурентного права.

3. Цифрові ринки поки залишаються *terra incognita* для Антимонопольного комітету України, тим не менш актуальність захисту конкуренції на таких ринках є очевидною. Очевидною є потреба оновлення методик визначення ринку, визначення монопольного (домінуючого становища), проведення заходів із адвокатування конкуренції на цифрових ринках.

3.1 Доцільно оновити Методику визначення меж ринку, у якій врахувати:

- нецінові параметри для визначення ринку, включаючи інновації, якість, надійність постачання та сталість;
- деталізувати підходи до визначення цифрового ринку, зокрема, щодо багатосторонніх ринків та цифрових «екосистем»;
- деталізувати підходи до визначення меж ринку в інноваційно-інтенсивних галузях, де конкурентна боротьба сфокусована на інноваціях та розробці нових продуктів;
- при визначенні географічних меж ринку враховувати дію Угоди про асоціацію та імпорتنі потоки товарів;

- застосування SSNDQ-тесту;
- використання альтернативних показників, які мають відношення до розрахунку ринкових часток, таких як частки, засновані на виробничих потужностях, або частки, засновані на показниках використання, таких як кількість (активних) користувачів або відвідувань веб-сайту;
- інші підходи, передбачені Методикою визначення релевантного ринку для цілей конкурентного права ЄС (C/2024/1645)¹.

3.2 Варто оновити Типові вимоги до узгоджених дій суб'єктів господарювання у сфері трансферу технологій, дотримання яких дозволяє здійснювати ці узгоджені дії без дозволу органів Антимонопольного комітету України², зокрема, врахувавши:

- особливості угод, що передбачають плату за затримку, тобто стосуються практик, коли виробники оригінальних лікарських засобів платять виробникам генериків за затримку виведення на ринок дешевших генериків. Угоди про оплату за затримку зазвичай укладаються в контексті патентних спорів, в яких виробник брендового лікарського засобу подає до суду на виробника генеричного препарату за порушення його патенту. Хоча справжнє врегулювання патентних спорів, як правило, не викликає занепокоєння щодо конкуренції, угоди про оплату за затримку можуть завадити пацієнтам та урядам отримати вигоду від економії витрат внаслідок своєчасного виходу на ринок генеричних лікарських засобів і зашкодити конкурентній динаміці. У цьому контексті важливою є позицію Суду ЄС у справі C-176/19 P, *Commission v Servier and Others*
- зростаючу практику використання standard essential patents.

4. Практика консультацій із громадськістю потребує більш активного залучення бізнесу та проведення обговорень в очному форматі.

¹ Переклад вказаного акту ЄС українською мовою подано у виданні Дугінець, Г., Герасименко, А., Мазаракі, Н., Верцімаха, Г., & Савенкова, І. (2024). *Європейські правила конкуренції: Довідник (guide)*. Київ: Державний торговельно-економічний університет.

²

5. Слід розробити та передати на громадське обговорення оновлені вимоги до дозволених узгоджених дій, які б забезпечували необхідну синергію в оборонній та технологічній сферах.

6. При контролі за концентраціями слід забезпечити недопущення «вбивчих поглинань» задля соціально-економічного розвитку стартапів, що потребує врахування практики Європейської комісії із контролю за концентраціями на цифрових ринках.

7. Подальшу імплементацію *acquis* ЄС здійснювати із фокусом на недопущення надмірного регуляторного тягаря для суб'єктів господарювання.

8. Поглиблювати співпрацю із закладами вищої освіти для посилення кадрового потенціалу конкурентного відомства та інших регуляторів, функціонал яких передбачає захист та стимулювання розвитку конкуренції.

м. Київ,

12 листопада 2024 року

Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

Погляди та думки, викладені в цьому документі, належать лише авторам і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або Європейського агентства з питань освіти і культури (EACEA). Ані Європейський Союз, ані орган, що надав грант, не несуть за них відповідальності.

Co-funded by
the European Union

